I чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-6740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

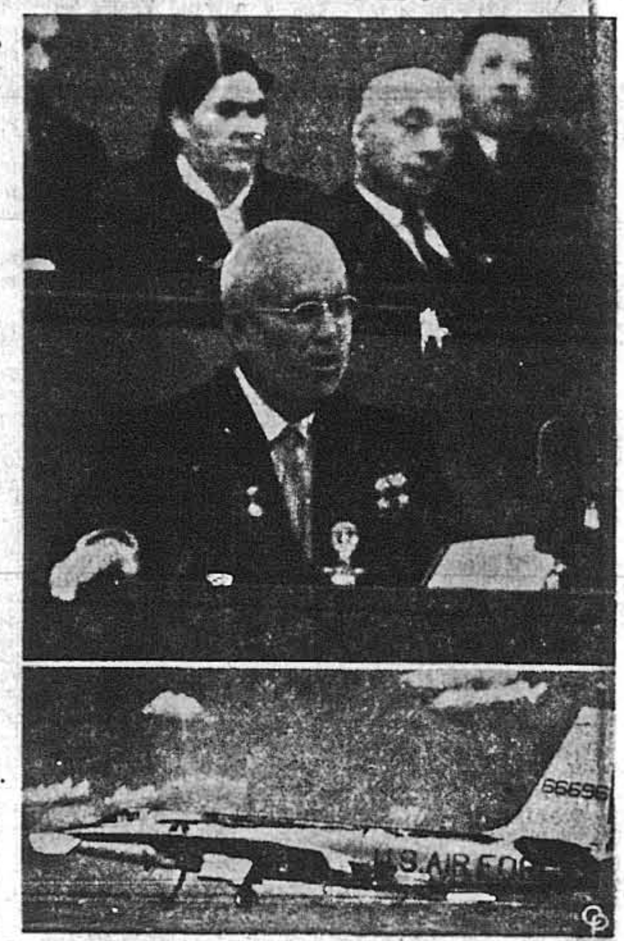
РІК LXVII. Ч. 87. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 7-го ТРАВНЯ (MAY) 1960 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 87. VOL. LXVII.

СОВЄТИ ЗБИЛИ ЗАБЛУКАНИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛІТАК — ХРУЩОВ ПОГРОЖУЄ РЕПРЕСІЯМИ

Москва. — У частині три годинної промови перед Верховним Совстом, Нікіта Хрущов розкрив в минулий четвер 5 травня ц. р., що ще 1-го травня ц. р., на виразний наказ з Москви збито над совєтською територією недалеко турецького кордону літак. Хрущов заявив, що хоч літак не мав розпізнавчих знаків, його було ідентифіковано, як американський. Хрущов назвав цей акт „агресивною провокацією" та пов'язав цей останній інцидент з попереднім, коли-то нібн 9 квітня ц.р. на совєтську територію залетів був американський літак від сторони Афганістану. Хрущов заповів, що Совєтський Союз, розглянувши ще докладно решткн розбитого літака, зголосить протест до З'єдинених Держав і до Ради Безпеки Об'єднаних Націй, як також запротестує проти тих сусідуючих з Совєтами країн — Туреччини, Ірану й Пакістану — які дозволяють стаціонувати на їх території „імперіялістично-агресивні" американські літаки. Водночас Хрущов обуренни тоном погрожував „відплатними репресіями". Хрущов говорив в такому тоні, наче б він не сумнівався, що ЗДА вислали той літак над совєтську територію свідомо і пляново, при чому сугерував, що це діється у зв'язку з бажанням „деяких імперіялістично - агресивних" американських кіл — сторпедувати найближчу конференцію „на верхинах", що зійдеться 16 травня ц. р. у Парижі. Хрущов, споглядаючи на дипломатичну льожу, в якій сидів американський амбасадор Левеллин Томпсон, запитував, чи вислання американського літака над совєтську територію сталось з відома найвищого командування збройних сил ЗДА, яким є Президент, чи з відома Пентагону. Водночас Хрущов знову гостро й напастливими словами таврував останню промову державного підсекретаря Дагласа Діллона, як також назвав нібн-то антисовєтські виступи віце-президента Ніксона й державного секретаря Гертера. Хрущов висловив „жаль", що з виступами тих державних мужів солідаризувався през. Айзенгавер, який ствердив, що промови тих діячів віддзеркалюють сучасну американську закордонну політику. Нікіта Хрущов знову завернув до давньої пісоньки, що ніби він знає, що американський нарід „хоче миру" та що він вірить, що й Айзенгавер також миролюбний, але що довкола Айзенгавера є люди, які не хочуть допустити до замирення з Совєтами.

З американського боку появилось вияснення, що минулої неділі 1 травня ц. р. „пропав" літак, що був на службі Крайової адміністрації аеронавтики і сферичних просторів, один із типу „У-А" досліднич атмосферично - метеологічних літаків, що виконували програму дослідів атмосферичних умовин на далекій висоті — до 55.000 стіп — ще від 1956 року. Це модель „Локгіда" з 1954 року з турбо-мотором Локгіда Дж-57 та тільки одним пілотом-пасажиром. У даному випадку цей літак вилетів 1-го травня ц. р. з американської летунської бази в Інсірліку в Туреччині на 3 і пів-годинний лет і мав вернутись до Адани. Літак був неозброєний, одноособовий. Швидко після свого відлету — пілот зарапортував труднощі з киснем. Він повідомив, що заверне в сторону Адани, але після того пілот більше не подав знаку життя. Американський комунікат подає найдокладніші подробиці збитого літака та про характер наукових дослідів, які він переводив, але в комунікаті нема ніякого коментаря. Всупереч твердженню Хрущова літак мав виразні ініціяли названої Крайової адміністрації аеронавтики та ініціяли „USA".

През. Айзенгавер дізнався про промову Хрущова під час перебування на засіданні Крайової Ради Безпеки. Він негайно подати собі всі подробиці. Покищо з Білого Дому ні з державного департаменту нема реакції на виступ Хрущова та на факт нової совєтської провокації із свідомим та плянованим зістріленням неозброєного американського літака, який випадково залетів над совєтську територію. Західні кореспонденти у Москві стверджують, що тамошні західні дипломати були відразу надзвичайно здивовані, чому Хрущов вибрав таку драматичну форму для проголошення того інциденту з літаком, чому він вперше заявив це публічно, поки не повідомив уряд ЗДА і яка насправді політична ціль скривається за цим новим антиамериканським виступом Хрущова. За першими коментарями в Вашингтону, Лондону й Парижу — Хрущов хоче згори скинути вину за невдачу Паризької конференції „на верхинах" на Америку. Він висловив „жаль", що Айзенгавер заповів тільки одноденне своє перебування в Парижі. Хрущов відкинув сугестію, що під час неприявності Айзенгавера міг би заступити його віце-президент Ніксон. Водночас Хрущов висловився дуже песимістично про вигляди конференції „на верхинах" — ні-з вини Америки...

Совєтський прем'єр Нікіта Хрущов виголошує промову під час сесії Верховної Ради СССР з повідомленням, що Совєти зістрілили американський літак і з гостровою атакою на ЗДА. Внизу зістрілений літак У-2, приналежний до Адміністрації аеронавтики і космічних дослідів.

СОВЄТИ, СВІДОМІ СИЛИ ЗДА, НЕ ЗВАЖАТЬСЯ НА ВЕЛИКУ ВІЙНУ — КАЖЕ АРМІЯ

Вашингтон. — Совєти не переводять підготови до несподіваної атаки на Америку та здають собі справу, що у випадку великої війни Америка має достаточну силу їх знищити - твердить Армія у непідписаній статті офіційного органу "Ермі Інформейшен Дайджест". Ця стаття п. з. "Аналіза совєтських поглядів щодо вжиття військової сили" розглядає сучасне взаємовідношення збройних сил ЗДА й СССР і доходить до висновку, що нічого лякатися совєтської несподіваної атомово - ракетної атаки на ЗДА, бо Совєти такого заміру не мають. Автор тієї статті покликується при тому на промову Хрущова з 14 січня ц. р., де Хрущов сам признав, що хоч атомова війна завдала б - на думку Хрущова - більших втрат Америці, ніж Совєтам, проте й Совєти страшенне потерпіли б. Автор названої статті твердить, що Совєти розбудовують свою збройну силу під кутом збереження рівноваги сил з Америкою, а не під кутом приготувань до несподіваної атаки на Америку. За першими газетними коментарями, ця стаття в офіційному органі Армії віддзеркалює давні погляди репрезентантів наземної Армії, що звертали увагу Пентагонові на потребу більшої опіки над збереженням суходільної Армії, потрібної головно для „малих воєн".

Хрущов заповідає девальвацію рубля

Москва. — Нікіта Хрущов заповів в своїй промові на Верховному Совєті в минулий четвер, що совєтський рубель буде здевальвований у пропорції 10:1. З першим січня 1961 року буде випущений новий рубель, що його вимінюватимуть на доляра у пропорції 1:1. Тепер офіційна вартість совєт. рубля є $1 рівністься 4 рублям, але насправді реляція доляра до рубля є як 10:1. Водночас Хрущов заповів, що буде підвищена платня низькоплатним робітникам та що за нову валюту можна буде придбати непропорційно більше товарів. Як вже неодноразово, так і цим разом Хрущов знову потішив своїх нещасних підданців, що з закінченням теперішньої семирічки в 1965 році краминиці в Совєтах будуть повні ужиткових предметів та що буде скасований персонально-прибутковий податок.

АФП-КІО називає Кубу під режимом Кастра „аванпостом СССР"

Вашингтон. — Виконна Рада Американської Федерації Праці - Конгресу Індустріяльних Організацій оскаржує режим прем'єра Фіделя Кастра в тому, що старається "зробити Кубу заавансованим аванпостом того руху, який веде СССР для комуністичної інфільтрації Нового Світу." На думку виконної ради АФП -КІО кубинський уряд уневажнює договори з американськими державами і веде наклепницьку кампанію проти ЗДА, чим загрожує мирові в цій півкулі, подібно як це робить диктаторський режим Трухілльо в Домініканській Республіці. Рада стверджує, що зараз після скинення режиму диктатора Фульхенція Батісти американське робітництво підтримувало революцію, що Кастро дасть країні справді демократичний уряд - тепер виявилося, що Кастро дав країні ліву диктатуру замість правої Батісти. З Гавани чути голоси, що Кастро хотів би якось наладнати добрі відносини з Вашингтоном і плянує вислати до ЗДА свого амбасадора Хосе Міро Кардону, бо Кардона має бути приятелем ЗДА, і йому легко вдалося б наладнати зв'язки між столицями обох держав.

Сієрра Леоне буде ще одною африканською державою

Лондон. — Під час конференції Британського Коммонвелту в Лондоні проголошено звершення переговорів між англійським урядом та Мілтоном Маргаї, прем'єром автономної англійської колонії на західньому узбережжі Африки, Сієрра Леоне. На день 27 квітня 1961 р. визначено проголошення державної самостійности тієї маленької країни, втисненої поміж Гвінею і Ліберію. Англія зобов'язалась дати новій державі позичку й технічну допомогу разом на суму 7,500.000 англ. фунтів, себто $ 21,000.000. Названий прем'єр заявив, що "будемо назавжди приятелями Великої Британії".

ПАЛАТА ПРИЗНАЧИЛА НА ОБОРОНУ КРАЇНИ $ 39,337,867,000

Вашингтон. — 5-го травня Палата Репрезентантів більшістю 377 до 3-ох голосів призначила на оборону країни у фінансовому році, що починається 1-го липня 1960 р. суму $39,337,867,000. Палата ухвалила додаткові фонди на будову керованих ракет, літаків, підводних човнів, сателітів та на модернізацію армії, але одночасно зменшила запроектовані уряди видатки на особисті видатки в адміністрації оборонних агенцій, хотячи тим здемонструвати проти того, що, як казав конгресмен-демократ із Тексасу Джордж Г. Мегон, військовість непотрібно розбудовує свої штаби: цивільний до 31,500 осіб, а військовий до 14,000. Ухвалений законопроект Палата відослала до Сенату. Цей проект має збільшені видатки на такі ділянки як протилетунська оборона, підводна війна і можливість постійного повітряного алярму літаків. Це збільшення є поважне, воно виносить аж $1,529,000,000 в порівнянні з тим, чого Президент вимагав у своєму проекті оборонного бюджету. Зате бюджет зменшує на 10 відсотків ті видатки, що були призначені на особисті платні додаткового персоналу. В бюджеті немає суми $293,000,000 на будову нового літаконосця. Немає в бюджеті повної суми $294 мільйонів на дальшу розбудову ракет „Бомарк", які мали грати важливу ролю в протилетунській обороні, і на які надіялася Канада, розбудовуючи для них потрібні бази. На досліди над протилетунськими ракетами „Бомарк Б" призначено в новому бюджеті тільки $50 мільйонів. В цілості прийнятий Палатою бюджет є на $121,967,000 більший від тієї суми, якої жадав Президент на оборону країни. Конгресмен - демократ із Делаваре Гарріс Б. МекДовелл нарікав на те, що оборонні агенції непотрібно витрачають гроші на нові оборонні патенти, але його внесок не перейшов, бо проти нього голосувало 104 конгресмени, а за тільки 37. Також не перейшов внесок конгресмена-демократа з Ню Йорку Алфреда Сантанджело проти здогадних неформальностей при заключуванні оборонних контрактів.

Західня Европа старається узгіднити свої господарські розбіжності

Бонн. — Західньо - німецький міністер економії д-р Л. Ергард склав в минулу середу у парляменті заяву, яка по суті передбачує узгіднення поважного і надзвичайно небезпечного спору, що існує між двома теперішніми економічними бльоками Західної Европи: Спільним господарським ринком (Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голяндія і Люксембург) та Европейською асоціяцією для вільної торгівлі (Англія, Швеція, Норвегія, Данія, Австрія, Швайцарія і Португалія). За словами Ергарда, західньо - німецький уряд схвалив рекомендацію голови згаданого 6 членного Спільного господарського ринку, проф. Вальтера Гальштайна, щоб призупинити зрівняння митних тарифів того 6-членного державного бльоку, обнизити митні тарифи на 20% для внутрішнього обороту між тими державами та створити одинаковий митний бар'єр для держав, що туди не належать. Але західньо - німецький уряд відкинув внесення Гальштайна на переведення цієї реформи вже 1-го липня та відсунув цей плян до 1 січня 1961 р. Крім цього, рішено не стосувати обнизення митних тарифів до хліборобських продуктів. Цю постанову західньо - німецький уряд прийняв головно під натиском самого Ергарда на те, щоб до кінця цього року усунити всі спірні економічні спори між Спільним господарським ринком і Европейською асоціяцією для вільної торгівлі. Англія і її господарські союзники лякаються, щоб західньо - европейські континентальні держави не виключили їх з континентальної европейської торгівлі, загородивши високими митами особливо збут сільсько-господарських виробів Англії і скандинавських країн.

Північно-африканські араби критикують ЗДА за допомогу Франції

Туніс. — Туніська й мароканська преса, урядові чинники й публічна опінія огірчені на З'єдинені Держави за їх активну допомогу, удільовану Франції, яка з черги використовує цю допомогу у своїй війні проти альжирського визвольного руху, — стверджують американські кореспонденти в тих двох північно-африканських країнах. Надзвичайно сердечне прийняття, що його зазнав французький президент де Голь в Америці і заява солідарности, що її през. Айзенгавер склав із політикою де Голя в Альжирі огірчили північних арабів, які схиляються в сторону московських та китайських комуністів, як тих, що могли б допомогти їм у війні проти Франції. Прем'єр альжирського революційно-еміґраційного уряду Ферґат Аббас вислав був депешу до Ради НАТО, яка засідала в Істанбулі, таруючи французький колоніялізм. Проголошений в Туніс комунікат того альжирського уряду наводить конкретно типи американських літаків і танків, що їх Франція, дістаючи від Америки, використовує для поборювання мусульмансько-альжирських партизанів.

Зростає спротив проти урядового проєкту допомоги старшим особам

Вашингтон. — Випрацьований департаментом суспільної опіки і переданий на розгляд Конгресу урядовий план лікарської опіки для старших осіб зустрівся з опозицією не тільки збоку демократів, але й теж деяких республиканців. Зокрема виступив проти федерально-стейтового фінансування передбаченого в цьому пляні губернатор нюйоркського стейту Нелсон Рокефелер, як теж консервативний республиканський сенатор Беррі М. Голдватер з Арізони, який назвав цей проєкт спробою соціялізації медичного лікування. Виступила проти урядового проєкту про лікарську опіку для старших осіб теж Американська Медична Асоціяція, заявляючи, що з цієї опіки найменше користатимуть ті, які її справді потребують. Представники демократичної більшости висловлюють переконання, що Конгрес без ніякого сумніву відхилить програму уряду і прийме пропонований демократами законопроєкт у цій справі, який передбачує фінансування цього пляну з фондів Соціяльного Забезпечення й зі збільшених внесків і податків. В міжчасі Палата Репрезентантів затвердила і передала до підпису Президентові законопроєкт, який дозволяє платникам податків, які мають батьків чи кревних у віці понад 65 літ, відтягати від податкової суми всі витрати й видатки на їх лікування. Це коштуватиме федеральну скарбницю около 50,000,000 долярів річно.

● **На водах Південної Кореї** появились три торпедні човни північно - корейських комуністів, які пробували, користаючи з мряки, висадити на південно-корейський беріг саботажників і шпигунів. Південно - корейська фреґата зауважила ворожі човни й відкрила по них вогонь, після чого вони поспішно втекли.

Торонто приготовляється до зустрічі головного уряду УНСоюзу

Торонто, Канада. — Від понеділка за тиждень, 16-го травня, тут в готелі Кінг Едвард Шератон, почнуться перший раз в Канаді звичайні річні наради Головного Уряду Українського Народного Союзу. Вибір Канади на ці наради мав між іншим, на меті підкреслити спільний американсько - канадійський характер цієї організації. Самі наради, що триватимуть впродовж тижня, будуть попереджені зустріччю членів Головного Уряду з місцевим громадянством, що відбудеться в неділю, 15-го травня, о год. 8-ій вечорі в авдиторії УНО при вулиці Каледж та під час якої виступить з промовою міністер праці Канади, Михайло Стар. Під час зустрічі, яку влаштовує Канадійська Канцелярія УНСоюзу, передбачене також мистецька програма, в якій, крім місцевого квартету „Верховина", виступлять гості з Ню Йорку: оперова співачка Марія Лисогір, директор Українського Театру в Америці Иосип Гірняк та письменник-фейлетоніст Іван Керницький (Ікер).

Марія Лисогір

Дир. Иосип Гірняк

Вінчання княжни Маргарити стало найбільшою подією в Англії

Лондон. — В п'ятницю 6 травня ц. р. вранці відбулось вінчання сестри королеви Єлисавети, княжни Маргарити з Антоні Армстронг - Джонсом з міщанського роду і ця подія відсунула в тінь всі інші предмети зацікавлення для англійського народу, зокрема для 8-мільйонового Лондону. Всупереч холоднокритичній поставі англійської преси до вибору, що його зробила княжна Маргарита, мільйони англійців заманіфестували свої симпатії княжні і її молодому та вродливому вибранцеві серця. Вже з минулого вечора почали люди займати місця вздовж шляху, що ним мала їхати валка карет і авт з Бюкінгемського палацу до Вестмінстерського собору. Сотні тисяч осіб простояли всю ніч і натрій був в Лондоні, неначе під часкарнавалу. Вінчання перевів примас Англіканської Церкви, архиєпископ з Кентербері Джофрі Фішер. Швидко після вінчання молода пара відплила яхтом, що ждав заякорений на Темзі, на по-шлюбну подорож. Дарунки для княжни Маргарити, які наспіли до Лондону з усіх кінців світу з нагоди її вінчання, перевищили вартість одного мільйона долярів. Є між ними, наприклад, нашийник із перел з 17-го сторіччя, присланий губернатором маленької португальської колонії Нова Гоя на побережжі Індії, або 18-каратовий діямант, що його Сієрри Леона. Скотляндія Ярд призначила спеціяльну охорону для тих скарбів. Цукерники з різних країн прислали весільні торти. Один з них важив 300 фунтів і був на сім стіп високий.

Княжна Маргарета

Сенатсько-палатна конференція затвердила програму допомоги закордонові

Вашингтон. — Спільна сенатсько-палатна конференція, розглянувши в четвер дня 5 травня ц. р. компромісовий законопроєкт про допомогу закордонові на бюджетовий рік 1960-61, вирішила цей проєкт в основному затвердити. Фінальне голосування над цим проєктом передбачено на п'ятницю 6 травня. Згадана конференція вирівняла розбіжності в сумах пропонованих на закордонну допомогу, що їх Сенат встановив був у висоті 4,125,000,000 доларів і що їх Палата Репрезентантів зменшила до 4,038,000,000 доларів. През Айзенгавер домагався ухвалення вимаганої ним суми, заявляючи, що коли Конгрес зредукує її надміру, то уряд буде примушений пропонувати скликання надзвичайної сесії Конгресу в цій справі.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** та індійський міністер харчування Садашів Канoї Патіл підписали в Білому Домі договір про продаж харчів із фармерських надвишок для Індії. Індія купила 16 мільйонів метричних тонн пшениці, вартости $ 965 мільйонів і один мільйон ріжу, вартости $ 116 мільйонів. Перевіз цих харчів коштуватиме $ 195 мільйонів.

● **Департамент скарбу** повідомляє, що державна скарбниця в місяці квітні продала за кордон золота вартости $48 мільйонів, стільки саме, скільки було продано в першій чверті цього року. Тепер запас золота в скарбниці ЗДА виносить $19, 360,000,000.

● **Шеф штабу летунства** генерал Томас Д. Вайт заявив, що атомові ракети проти воро жих субмарин „Поляріс" є дуже добрі, але ворог може знищити ті американські підводні човни, які будуть випускати ті ракети, тому треба буде бути обережним з підводними човнами, що є озброєні ракетами „Поляріс".

● **Коли б учні середніх шкіл** (гайскул) вибирали кандидатів на президента, то республиканським кандидатом був би найімовірніше віце - президент Ричард М. Ніксон, а демократичним сенатор Джан Ф. Кенеді. Майже половина середньошкільників зараховується до республиканців і 83 відсотки з них є за Ніксона. 45 відсотків учнів уважають себе за демократів, із 55% з них підтримують Кенеді. Ці обрахування — опитування зробив Інститут Студентської Опінії.

У СВІТІ

● **Колишній президент** Західньої Німеччини, старенький професор Теодор Гойсс, перебуває на приватних відвідинах в Ізраїлі. Його запросили вигопосити лекцію на Гебрейському університеті в Єрусалимі.

● **Совєти запропонували Індії** сиру ропу й нафтові продукти (бензину, газоліну) по такій ціні, яка може підірвати англо-американський експорт нафти й газоліни до Індії. До цього часу дві англійські й дві американські нафтові компанії запоконують потреби Індії на 4,500,000 тонн нафти річно.

● **У Парижі альжирські мусульманські націоналісти** стріляли до альжирського члена французького парляменту Роберта Абдесселяма. Одна куля ранила його в бороду, але друга застрягла в портфелі з грішми в нагрудній кишені піджака, що врятувало життя тому мусульманському діячеві. Зате згинув серед тієї стрілянини один французький поліцист. Одного з атентатчиків, 24-річного альжирця, схоплено.

● **В Сиднеї в Австралії** дві гарні молоді студентки заманили двох американських моряків з-посеред залоги крузляка „Кенберра", що прибув задля святкування роковин битви на Кораловому морі. Тих моряків австралійські студенти „схопили", замкнули в клітці для звірят у ветеринарійному інституті та депешею зажадали „викупу" — по одному шилінгові (11 центів) за звільнення тих моряків від 85 старшин і 1,350 членів залоги крузляка. Ці гроші потрібні австралійським студентам на фінансування австралійської дружини на ігрищах в Римі. Газети не пишуть, чи крузляк дав „викуп" студентам, але стверджують, що „схоплені" моряки уладили своїм „кідналерам" обильне прийняття.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

День Матері — данина серця

Серед пречисленних щорічних святкувань — релігійних, державних, національних — День Матері займає цілком окреме, цілком особливе місце. Це єдине свято, яке стоїть понад усім, що ділить людство — раси, мови, географічні й політичні кордони, культури, віровизнання, обласні й етнічні сентименти. Це єдине свято, яке своєю ідеєю, своїм змістом об'єднує всіх живих і мертвих і ненароджених ще людей, хоч би навіть не всі вони були свідомі, що це той спеціяльний день, коли треба шанувати — Матір. Бо чи тільки в той один день? Чи Мати є центральною фігурою в житті людини й родини протягом тільки одного дня в році? Але призначенням Дня Матері є власне пригадати, що Мати — найперша, найближча, найрідніша, єдина й незаступна істота для кожної людини, від першої хвилини, коли вона побачить світ, по її останній віддих.

В „Енциклопедії Брітанніка" говориться, що День Матері — це свято, яке походить із традиційного вшанування матерів у старинній Греції. Прадавні погани влаштовували церемонії у честь „великої матері богів", а з настанням християнства прославлювано Матір-Церкву, незалежно від Матері-Божої, що стала предметом найвищого культу. В Америці Конґрес встановив День Матері законом з 8-го травня 1914 року, призначаючи його на другу неділю кожного травня „задля публічного вияву нашої любови і нашої пошани для матерів". Червону гвоздику, якщо мати живе і білу, якщо вона вже в могилі, прийнято в Америці за зовнішню відзнаку в День Матері, як символ її любови, ніжности.

Це єдиний, здається, у світі парлямент, що окремим законом встановив на честь Матері щорічне свято. Це світлий звичай у той день приносити Матері квіти й дарунки. Але нема таких дарів, нема таких зовнішніх, матеріяльних доказів вдячности, які могли б насправді дорівняти величі тих терпінь і того добра, що невід'ємно пов'язані з безсмертною місією Матері. Усе в житті можна заступити — можна дістати іншого опікуна, втрачену дитину може заступити інша дитина, можна змінити звання, втратити й здобути знову маєток, — не можна тільки змінити матері, і нема такої підмінки, що могла б заступити материне серце.

І тому День Матері — це данина серця дітей своїм матерям. Не формалістичного обов'язку, не трафаретної традиції, — а невимушеного серця. У сірому, жорстокому житті не раз, буває, на голос серця немає місця: його приглушують матеріялістичне вирахування, груба вдача, злі інстинкти чи приземні пристрасті. Але скільки разів бувало, що й найзапекліший злочинець, який не хотів знати своєї Матері, в годині смерти кликав її ім'я? І насправді трудно уявити собі матір із таким затверділим серцем, щоб її очі не заплили сльозами, коли почує вона про смерть рідної, хай і найбільш невдячної дитини.

Про ролю української Матері славно говорить наша історія й наша література. В нинішньому нашому лихолітті її завдання особливо велике — і в рідній Україні, і поза її межами, зокрема тут, в Америці. Коли нині найбільшою, центральною українською проблемою є зберегти національну субстанцію, зберегти дітей для України — хто і що може в цій місії заступити Матір? З поняттям Матері пов'язане поняття доброго духа родини. З поняттям української Матері пов'язане поняття наймоцнішої ланки нашої національної спільноти. І тому в День Матері хай на забракне української дитини, що не вшанувала б свою Матір — бодай одною квіткою.

Резолюція ч. 633

У понеділок 2-го травня, як уже інформовано, Палата Репрезентантів Конґресу З'єдинених Держав схвалила однодушно запропоновану конґресменом Заблоцьким резолюцію, що має офіціяльну назву „Основні вольності і людські права для народів поневолених держав" і зареєстрована як H(ouse) Con(current) Res(olution) 633. Цю резолюцію, що має свого співзвучника також у Сенаті, Конґрес З'єдинених Держав „висловлює надію, що Президент на недалекій конференції на вершинах енерґійно змагатиме до відновлення підставових вольностей і основних людських прав народу поневолених держав". З Конґресового протоколу за 2-го травня та надрукованого в ньому звідомлення із дебат, які попередили схвалення тієї резолюції в Палаті Репрезентантів, як і з самого тексту резолюції виходить недвозначно, що це є „поправлена" резолюція, яку в тій самій справі з кінцем березня вніс був у Палаті конґресмен Фіґен, а в Сенаті сенатор Доґлес. Порівняння первісного і „поправленого" текстів тієї резолюції та дебати над нею кидають відповідне світло на політичні тенденції і можливості відносно поневолених націй, між ними і нашої батьківщини, України.

Основна зміна в тексті схваленої резолюції в тому, що в ній пропущено вичислені в проєкті Фіґена назви поневолених націй, включно з Україною. Справа вже має свій прецеденс, бо хоч ці назви пройшли у схваленій Конґресом минулого року резолюції про Тиждень Поневолених Націй, вони вже були пропущені в проклямації Президента в цій справі, як і в урядових повідомленнях навіть про Конґресову резолюцію, в якій ці назви були. Справа ясна: Державний Департамент, виходячи із свого непередрішенського принципу, не може і не хоче „передрішувати" поіменно поневолених народів. А з преси відомо, що резолюцію ч. 633 апробував Державний Департамент. Це також вияснює поважне злагіднення під кутом непередрішенства й цілого тексту резолюції.

Очевидно, що багато американських громадян, і ми з ними, воліли б, щоб Конґрес схвалив резолюцію в тій редакції, яку пропонував конґресмен Фіґен. Вже ж таки, оцінюючи справу реально, в теперішніх міжнародньо - політичних обставинах, Державний Департамент виявив багато заінтересування та зрозуміння до справи визволення поневолених народів, погодившись навіть на такий текст резолюції, як її схвалено.

Друга справа, яка вражає у зв'язку з цією резолюцією, це — порівняння дебат над нею в Конґресі із звідомленнями в пресі. В Конґресі, наприклад, конґресмен Флад — звернув окрему увагу і висловив признання авторам резолюції за те, що вони вжили в ній поняття „поневолені держави" (captive nations), а не „сателіти". Інші конґресмени йому за цю увагу ґратулювали. Тим часом у частині преси, наприклад, в „Ню Йорк Таймсі', у повідомленні про схвалення згаданої резолюції із скритою, але виразною тенденцією до фрази „поневолені держави" додано ще й назву „сателіти". Тенденція говорить сама за себе.

І ще одна справа, що насуває багато міркувань зокрема нам, громадянам українського роду. Під час дебат над резолюцією ч. 633 головну ролю грали два конґресмени польського роду: Заблоцький і Махровіч. Ясно, що в тих дебатах було насамперед і багато мови про Польщу. Також інші конґресмени попадали в той самий тон. України не названо ані разу навіть у дебатах, хоч усе сказане відноситься у відповідній мірі і до неї. Перша думка, яка насувається при читанні звідомлення з тих дебат, є: коли ж, нарешті, велика українська спільнота, що має вже другу і третю ґенерацію народжених в цій країні громадян діждеться свого репрезентанта в Конґресі?

Усі ці міркування в основному не зменшують вартости резолюції ч. 633, що має першорядне значення для тієї справи, що нам найбільше лежить на серці: визволення нашої батьківщини України та привернення основних вольностей і підставових прав усім, що їх ще не мають.

Зміни в Кремлі

Проведені рішенням пленуму Центрального Комітету Комуністичної партії Совєтського Союзу 4 травня ц. р. зміни на провідних становищах у президії і в секретаріяті Центрального Комітету, як і в призначуваному ним уряді є — після усунення антипартійної групи Молотова в червні 1957 р. — не тільки черговим перетасуванням фігур у кремлівській ієрархії, але водночас і черговою чисткою в її рядах. Засвідчуючи, з одного боку, факт дальшого утверджування влади Хрущова, проведені зміни, особливо ж, коли їх пов'язати з останніми змінами на провідних становищах в командуванні збройних сил, свідчать про наявність якоїсь більше або менше організованої антихрущовської опозиції серед кремлівської верхівки.

Дуже характеристичними з цього погляду треба вважати зміни, проведені, без ніякого сумніву на вимогу Хрущова, в секретаріяті Центрального Комітету КПСС, що, як відомо, є головним екзекутивним органом в усій комуністичній системі. До складу цього секретаріяту входило досі 10 осіб — перший секретар і 9 секретарів. Тепер — після усунення з нього Єкатерини Фурцевої, Алексея Кириченка й Аверкія Арістова — і з введенням до нього на друге після Хрущова становище Фрола Козлова — цей секретаріят, зменшений до 8 осіб, збільшує фактично владу Хрущова. Такого ж самого скріплення своєї диктатури добився Хрущов, усуваючи із Президії ЦК КПСС Алексея Кириченка та Ніколая Бєляєва і вводячи на їх місце аж трьох нових дійсних членів Президії, Ніколая Подгорного, першого секретаря Комуністичної партії України, Дмітрія Полянського, прем'єра РСФСР, і Алексея Косиґіна, якого водночас із цим призначено на пост першого заступника прем'єра в уряді СССР.

Має також свою вимову, якщо йде про скріплення централістичних російських тенденцій у проводі компартії і держави, остаточне усунення із комуністичної верхівки Алексея Кириченка, що, як єдиний українець, входив і до секретаріяту і до президії ЦК КПСС. Призначення на його місце Н. Подгорного, але тільки як члена президії, наявність цих тенденцій лише підкреслює, бо Подгорний і своїм прізвищем й усім ставленням є цілком своєю і сприйнятливою для кремлівської кліки людиною, зв'язаною з нею безпосередньо ще від часу Сталіна, коли він в рр. 1946 - 1950 виконував у Москві ролю зв'язкового з радою міністрів Української ССР.

Падінняж Алексея Кириченка, що вірно й совісно служив Москві і її аґентурі в Україні і за те дочекався перенесення на підрядне становище секретаря обласного партійного комітету в Ростові над Доном і тепер усунення з усіх становищ у проводі компартії, заперечує в основному леґенду про якесь „засилля українців в Кремлі" і про якісь спеціяльні проукраїнські симпатії Хрущова. Кар'єра Кириченка може бути ще одним переконливим доказом на те, що Москва українцям не вірить, їх боїться і до влади ніколи не допустить.

Софія Криштальська

БЛАГОСЛОВЕННА ТИ...

Цить, серце, не плач, не ридай, закам'яній на хвилину! — такими благаннями українські матері, розкинені по всьому світі, зустрічатимуть своє Свято Матері. Бо жаль, біль і туга роздиратимуть їхні серця на згадку про матерів - героїнь на рідних землях, що, як спартанки, твердо, гідно і гордо стоять на сторожі своїх дітей. Бо хто ж як не мати знає й відчуває найкраще душу, серце, думки своїх діточок? Хто ж як не мати недосипляючи ночей, пильнуючи своєї потіхи, готова віддати за неї своє життя. Українська мати на рідних землях в тяжких обставинах, густо-часто в холоді й голоді, морально прибита московським окупантом, не здає своїх материнських позицій, бо вона відчуває відповідальність не тільки за родину, але й за цілу націю.

Українська мати на рідних землях дивиться, як ворог, московський окупант, гірш татарина гуляє по Україні, сіючи смерть, руїну й неволю. Серце української матері на рідних землях спливає кров'ю за своїх дітей, порозкиданих по дорогах Сибіру, або по лісах, де за ними гонить лютий ворог, щоб убити їх за правду, за бажання волі. Але вона й радіє, що виховала й виховує героїв, борців - месників, лицарів - воїнів свого народу. Українська мати на рідних землях, затиснувши зуби, вірить, що правда переможе. Вона плаче, але й радіє одночасно, бо сповнює гідно й совісно свій обов'язок українки.

Чи йдуть рука в руку українські матері тут, на новому місці поселення, з українськими матерями на рідних землях? Чи виконують ту шляхетну й відповідальну працю, яку наложили на них Бог і Нація? Чи серед вигод і добробуту виконують поза межами своєї Батьківщини той обов'язок, за який тільки, вони несуть відповідальність?

Чи не забувають часом українські матері, опинившися в добробуті, про ті зобов'язання, які доклав на них Рідний Край, коли виходили вони в далеку незнану мандрівку? Чи не забувають часом за ті присяги, що їх складали, мандруючи в незнаний світ: працювати для Рідного Краю не лише самим, але й дітей своїх до тої праці привчати?

На ці питання хай кожна українська мати дасть відповідь, коли прийматиме в дні свого свята від своїх діточок, від старих і молодих привітання й квіти. У той день, коли українське громадянство висловлюватиме матерям свою глибоку пошану за всі їх турботи, смуток, цілоденні труди, хай вони самі зроблять в кутку своєї совісти рахунок, і самі видадуть собі оцінку, чи гідно й совісно виконували свої обов'язки.

В той день українські матері повинні пам'ятати, що не у похвалах і не в славословії лежить зміст Свята Матері. Самої похвали за ті всі труди не вистачає, бо в цьому немає властиво нічого надзвичайного. Обов'язки сучасної жінки-матері — далеко складніші. На українську матір у цей наш особливо важкий час, на новому місці поселення, припадає ще й обов'язок зберігати українську родину. Своєю любов'ю і своїм розумом защеплювати в своїй родині здорову мораль, любов і пошану до всього, що українське. Своїм власним прикладом мусить будувати міцну основу духової культури свого народу. Українська мати, і тільки вона, може й мусить виховати своїх дітей сильними духом, гідними, відважними й готовими стати до тої великої всенародної справи, за яку сотками років змагає український нарід.

Ні одна українська мати не виконає своїх обов'язків як слід, якщо вона не буде рівночасно й громадянкою, яка веде своїх дітей на шлях добра, посвяти і творчости для свого народу.

Л. Лівко

КУРЯВНІ БУРІ З ЦІЛИНИ

У романі „Піднята цілина" совєтський письменник Шолохов хотів показати нових людей, оту незайману „людську цілину", яка не вміла дбати не то про державу, а навіть про власне господарство, але з приходом совєтської влади раптом піднялася до нечуваних висот працездатности й відданости і дала великий урожай нових людей.

Факти показують, що такого врожаю і досі нема, а, навпаки, розростаються „казнокрадство", спекуляція і нечувані ще власницькі інстинкти.

Тепер видно, що і з цілиною у точному розумінні цього слова, з цілиною Казахстану експерименти Н. Хрущова дали також катастрофічні наслідки. Розпушена цілинна земля, яку тримали корінням столітні нагромадження трав, тепер лишилася лежати без усякого стримуючого покрову, віддана на волю страшних казахстанських суховіїв. Цього року посуха була більша за звичайну, вітри вдарили жорстокі, — і страшні „курявні бурі", щось на зразок самумів у пустелі — рознесли верхні шаря землі по всіх просторах на захід.

Курявні самуми донеслися до України, ховаючи під своїм гарячим і непроникливим покровом урожай на Херсонщині аж до Одеси.

Як ці бурі виглядають, описано в кореспонденції до „Ізвестій" з Ново - Корсунської станиці Краснодарського краю — з Кубані. Правда, автор статті з властивим совєтським дописувачам лицемірством пише не так про бурю та її катастрофічні наслідки, як про ... геройство колгоспників і тваринника свинофарми тієї станиці, які „боролися" за життя свиней, ризикуючи життям колгоспних хлопців і дівчат.

Ось що пише, між іншим, цей кореспондент, В. Дармодехін (подаємо в перекладі):

„Чорна буря! Вітер зі сходу лютує вже четверту добу. Він спочатку приніс сухий сніг, а потім у повітрі завис курявий туман. Він густішав, густішав і нарешті закрив сонце. День, а за два-три метри нічого не видно, дихати нема чим. Свинофарма колгоспу „Іскра" здавалась острівцем посеред бурхливого океану куряви. З боків, відкритих вітрові, два її літніх корпуси вже занесло до самого даху. Потім шар куряви почав катастрофічно рости й у внутрішньому дворі. Ось вона піднялася на метр, півтора, сховала водогінний кран. А лишити скот без води — біда!"

В. Дармодехін описує боротьбу колгоспників проти куряви, якою засипає двір свинофарми. Хоч, звичайно, курява засипає ввесь колгосп, і хоч напевно серед колгоспників були і старі і хворі, а може й породілля, — Дармодехіна цікавлять тільки колгоспні свині і „боротьба" за них. Він пише:

„Третю добу відкопують кран. Але курява тече, як вода, і одразу ж знову засипає його. Не три, а вже сімнадцять лопат не справляються з невпинно пливучим потоком землі. Потік куряви настільки збільшився, що навіть свиней у приміщенні заносило землею, і їх треба було відкопувати... Свинарки залазили через вікна і працювали до знемоги... Вранці... пішли до ставка. Куряви нанесло стільки, що частина ставка відступила метрів на п'ятнадцять'...

Дівчат послано у цю бурю на ставок носити відрами воду, щоб напоїти понад шістсот свиней! І вони носили, „хоч у самих губи потріскались від спраги". Далі зворушливо розповідається, як одна свиня почала поросистись, і яких зусиль коштувало перенести її в краще приміщення. А тут чекала нова біда: „На дах нанесло стільки піску, що крокви кожної хвилини могли завалитись і знищити усіх тварин"...

Звичайно, свиней треба було рятувати — і для цього вислано людей: „... Вітер скидав людей з даху, а вони вилазили знову й знову. Суха земля сповзала вниз...".

Що ці самуми, які принесли страшенні хмари сухої, розігрітої землі з Казахстану, долетіли аж до України, доводить інша нотатка про геройські вчинки — цього разу — моряків. Нотатка ця вміщена в „Робітничій Газеті" і в ній говориться, що грецьке судно, яке йшло з Одеси до Ялти, „внаслідок курявної бурі" сіло на мілину — і совєтські моряки рятували його.

Читаючи описи бурі, страшно подумати про нещасних українських дівчат і хлопців, поселених отам, на казахстанській цілині, у бараках, шатрах і „кибитках". Хто відкопував їх? Хто їм носив воду і звідки могла взятися у цю бурю вода в тих засушливих пустелях? Хто рятував їх хворих чи дбав за їх дітей, що і в нормальну погоду терплять від відсутности пелюшок та нагляду!

СВЯТО ПРОЛІСКІВ

Париж. — У Парижі не буває весни в нашому розумінні. Найкращий місяць — лютий. Тоді найтепліші й найбільш сонячні дні. Зокрема цього року лютий побив усі рекорди щодо висоти температури. Березень завжди приносить „жібулє" — те, що в нас зветься „кашкою" чи „крупою'. А ввесь квітень завжди холодний, бо це, мовляв, тому, що надходять „холодні святі". Отак щонайменше до половини травня панує невиразний сезон.

Але у Франції скрізь так: що б не ділялося, а життьові справи йдуть своїм ходом. Усі нарікають на холодну погоду, а весна робить своє: розпускаються дерева згідно з календарними приписами, і на кінець квітня більшість овочевих дерев уже відцвітають і над Парижем, як писала колись Л. Могилянська, „білою бурею" цвітуть каштани.

Так приходить завжди холодний день 1-го травня. Кожного року комуністи намагаються влаштувати в цей день монструозні демонстрації. Головна з них — марш робітничих мас з Площі Націй до Бастилії, до муру, біля якого розстріляно учасників Паризької Комуни. Дуже часто цю демонстрацію з а б о роняють. Була вона заборонена й цього року. Але це не має ніякого практичного значення. В комуністичних д е м о нстраціях рідко буває більше як 20,000 осіб, що на 8 мільйонів населення Парижу і його „червоного кордону" — промислових передмість — зовсім мало.

Французи бо віддавна святкують 1-го травня дуже оригінально. Це справді всенародне свято, але... свято пролісків. У цей день на вулицях усіх міст і сіл Франції кожному вільно продавати проліски, при чому ціна на ці квіти регулюється виключно попитом і пропозицією. У кожній хаті мусять бути проліски. Як у нас обов'язково на Великдень вітатися словами „Христос воскрес!", так у Франції 1-го травня обов'язково вітатися — пролісками.

В родині один одному дарує проліски. Годі собі уявити, щоб хтось зайшов до когось у хату і не приніс пролісків. Нехай це буде навіть одна квітка. Жадна дівчина не вийде на вулицю без пролісків на грудях.

Звідки пішов цей звичай — так і не вияснено. Це чи не ще поганська давнина: свято весни й квітів з часів, коли люди жили найближче до Матері - Землі. І це чи не одинокий стародавній звичай, свято бережений у Парижі, де вже не залишилося майже нічого з різних інших звичаїв, зокрема різдвяних і великодніх. Це мабуть тому, що весняна квітка не пригадує ніяких поділів — ні релігійних, ні політичних, а ніжно пахне, символізуючи перемогу весни над зимою.

Чужинці у Франції, які радо включаються у всенародне свято пролісків, цього року мали незвичайну приємність. Напередодні офіційно повідомлено, що при черговому приїзді Хрущова вже не буде арештів, нікого не будуть висилати на Корсику чи тримати в арештах. Напевно це рішення прийнято не в зв'язку зі святом пролісків, і не можна сказати, що не було наміру ще раз нас арештувати, бо на всі запити міністерство внутрішніх справ нікому не давало такого запевнення.

Понад усякі сумніви, в значній мірі спричинились до цього протести, звернені до французьких амбасад за кордоном. Цих протестів не було за залізною заслоною, але відомо, що й там виарештування політичних еміґрантів на час приїзду Хрущова до Франції зробило дуже погане враження, і в колах міністерства закордонних справ було багато невдоволення, що органи безпеки так спростили завдання охорони кремлівського гостя.

Ці протести наробили стільки шуму, що поважна кількість послів, прибувши до Парижу на сесію парляменту, склали в цій справі запити до міністра внутрішніх справ. На запит відомого приятеля українців, депутата Филипа Верона, міністер відповів, що при наступному приїзді Хрущов уже не буде спеціяльним гостем і не їздитиме по країні, отже не треба буде спеціяльних заходів.

Ще більше запитів отримав міністер внутрішніх справ Шатене на тему співпраці між французькою поліцією і уповноваженим КҐБ. Ґоворилося про те, що, правдоподібно, французька поліція узгіднювала свої списки з списком совєтської амбасади. При цьому висловлювано побоювання, що поліція могла подати адреси, яких амбасада не мала.

Міністер офіційно заявив, що списків осіб, які мали бути заарештовані, не передавалось совєтським чинникам. Дослівно він сказав: „Не було ніякої співпраці з чужинною поліцією при складанні цих списків". Хочемо вірити французькому м і н і с терству внутрішніх справ і можемо бути лише вдячні за щастя в нещасті.

На цьому слід би й замкнути цю прикру справу. І вона буде замкнена, якщо не псуватимуть атмосфери самі... українці. Не будемо заперечувати, що ворог докладає багато зусиль, щоб деморалізувати й розкладати еміґрацію, але чи не найбільше винні таки ми в деморалізації і розкладі. Бо сьогодні дуже багато плещуть язиками на тему: мого чоловіка заарештували на донос такого то кума. А це ніяк не відповідає правді, хіба у вийняткових випадках, про які жадна кума не знає.

У всіх наших прикрощах винні не тільки вороги, але й ми самі. І якщо будуть якісь наслідки арештів, то це не буде вина французів. А якщо ці нездорові плітки пускають большевики, то наша вина, коли даємо ґрунт для їх існування.

О. Д-вич

МОЇЙ МАМІ

Пішов я в світ...
Туга за руку
вивела із хати,
Якась нестримна
сила рвала в даль,
Я йшов престоли
царські добувати,
Я вірив в себе,
вірив в світ. А жаль
І смуток гордо
кинув за собою.
Й тебе я кинув...
А мені в дорозі
Світило ясно
сто промінних звізд,
І син твій, мамо,
не дрижав в тривозі,
Йшов сміло в сонце,
до орлиних гнізд...
І блідли мої зорі,
гасли тихо,
Я сам зривав їх,
розбивав, гасив;
Дорогу темінь
стала залягати,
Одна зоря мені
остала...
Мати!
Та зоря — ти!
Хоч нас ділили милі!
Шумів між нами
океан розлуки —
В години яви,
в снах томлячій хвилі
Чую на скроні
твої добрі руки...
Тому не вернусь
втомлений з дороги,
Хоч як об камінь
закривавлю ноги,
Хоч йдуть зо мною
бур весняних втрати,
Хоч догонять
якісь тихі жалі —
І доки будеш
ти мені сіяти,
Я піду далі!...

С. ЧАРНЕЦЬКИЙ

Д-р О. Берест

ГІПНОЗА

(Леґенди і факти)

(2)

Радість чи страх, викликані в гіпнозі, сполучені звичайно з функційними змінами, як: блідість чи почервоніння, піт, моторична збудливість і т. д. Під впливом гіпнози можемо викликати знечулення або опарення шкіри, період у жінок. Можемо викликати штучну гарячку, гальмувати кровотечу і т. д. На можливості впливати в стані гіпнози на веґетативні функції органів уґрунтовується спроба застосувати гіпнозу як лікувальний спосіб. Тут треба згадати, що існують певні особи (не лише йоґи), які шляхом автосуґестії чи автогіпнози можуть реґулювати биття свого серця або викликувати знечулення своїх органів на біль і т. д.

Треба розвіяти леґенду про те, нібито в стані гіпнози можна розвинути в людині властивості, яких вона не має. Отже, людина, яка не вміє малювати, не стане малярем, не заспіває арію з опери, якщо не вміє співати в нормальному стані і не буде говорити в гіпнозі по-гебрейськи, якщо цієї мови не знає. Про ці справи маємо два цікаві звідомлення. Зацікавлення викликало, коли одна малограмотна жінка в стані гіпнози почала говорити санскритом. Виявилося, що та жінка передніше працювала у одного професора санскриту, який мав звичку голосно читати свої тексти. Подібна історія була з другою жінкою-німкенею, яка в місті Штутґарті говорила китайсько - тибетським діялектом. Виявилося, що і та жінка довший час працювала в готелі, де жила група артистів з Китаю.

Також видається дуже сумнівним, що під впливом гіпнози можна розвинути властивості, що їх уже має людина. Тому, наприклад, вістку про те, що загіпнотизований біґун встановить рекорд, треба приймати з великим застереженням.

Закінчимо цей розділ може найцікавішим експериментом перенесення духовости медіюма в його дитячі літа. Ось приклад такого досліду, що про нього згадує д-р Л. Маср у своїй книжці „Техніка гіпнози":

— Ви маєте дев'ять років, — говорить гіпнотизер медіюмові. Тепер літо, зближається восьма година ранку. Ви — в дорозі до школи. Поспішайте, щоб не спізнитись.

В гіпнотичному сні медіюм поводиться як малий школяр, говорить вірші, пише задачі почерком 9-літнього хлопчика. Про дуже інтересні досліди перенесення духового життя медіюма аж до його народження звітує інший психолог.

В основному мусимо ствердити, що в стані гіпнози ми можемо „витягнути" на денне світло лише те, що там заховане. В Америці великого шуму наробила книжка, автором якої був книгар, що займався також гіпнозою. В своїй книжці він твердить, що йому вдалося в гіпнотичному експерименті відтворити і списати життя жінки-медіюма, коли вона жила, як інша особа; двома чи трьома ґенераціями давніше. Була це спроба в такий спосіб представити відвічну проблему мандрівки душі. Справу досліджено і обман викрито, але в міжчасі автор заробив на своїй книжці добрі гроші.

Не були б наші розважання про гіпнозу завершені без згадки про післягіпнотичні суґестії. Іншими словами, чи медіюмові можна дати в стані гіпнози певні припоручення, які він має виконати пізніше, будучи в свідомості. Отже, загіпнотизованій людині можна припоручити виконати після пробудження певного роду дії, наприклад, поцілувати когось, закурити папіроску в певно означеному часі, щось забути, щось пригадати собі — і все це вона виконає як слід. Але при цьому виринає питання, чи виконає медіюм суґестований йому злочин, наприклад, убивство. Відразу відповімо, що злочин у післягіпнотичній суґестії можливий, якщо характер людини, якій дають таке припоручення, злочинний. Але злочинець доконає чергового злочину і без гіпнози.

З наших буднів

НА КРИЛАХ НАСТРОЮ

Це велике свято і дійсно рідка оказія для фейлетоніста, коли він не мусить писати фейлетона „на замовлення", на якусь окреслену тему чи з якоїсь нагоди! Таке свято в мене сьогодні і тому почуваю себе легким, як пташина, як той пилок, що обтрушується з розквітлої вишні. Не мушу нікого хвалити, ні гудити, ані підносити на дусі чи загрівати до колекти. Не мушу робити реклями книжці приятеля, пікнікові, свяченому, малярській виставці, і концертові солістів, чи іншому ярмаркові. Просто, що хочу, те й напишу.

Можу теж писати про ніщо, і це зовсім не така велика штука... Просто реєструєш на папері потік думок, відображень, що пливуть свобідно, гладко, як дитячі кораблики по озерцеві. Можу, наприклад, вшкварити гумореску про цього підстреленого тата, що гарцює довкола озерця з довгою тичкою і зганяє кораблик, видаючи дикі, індіянські вигуки, а синок його, якому ця забавка належить, стоїть на березі, засунувши ручки в кишені, і з погордою приглядається батькові - „мореплавцеві"... Ціле число „Свободи", з англійським її додатком, можна б присвятити псотам, вибрикам і штукенціям оцих смішних собачок, що качаються по траві!

Або цій молодій матусі в синіх „джінґарісах", що привезла до парку своє малятко на візочку... Візочок з дитиною сперла до лавки, сама сіла, розкрасила губи й закурила цигарку, дбайливою рукою відганяючи дим з-перед носа сплячої „бейбочки" (як каже моя тета). Сцена, безумовно, настроєва і не позбавлена деякої поезії, хоч можна б сумніватись, чи з такого моделя матері наш славний мистець Олекса Новаківський намалював би своє „Материнство". Та й ледве чи такій модерній мамі присвятив би Т. Г. Шевченко своє:

„У нашім раї на землі
Нічого кращого немає
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим..."

Але треба сказати собі — стоп! — бо ми вже заскакуємо в проблематику традиційного й модерного мистецтва, а цей фейлетон був, ніби, запланований як безпроблємний. Тож залишімо в спокою модерну матусю з її сплячою потіхою і з цигаркою в розкрашених губах, а придивімось, що там за чуда творить оця пара закоханих під розквітлою вишнею... Нічого непристойного вони не роблять, це факт, просто—фотографуються: наперед він її, потім вона його, потім знову він її, а вона його. А далі просять якогось пана, щоб зняв їх обох укупі, тісно сплетених в обнятті.

— Це мусять бути „ганімунники", — завважує сусід на лавці, позіхнувши.

А справді подобають на таких чулаків — стільки райдужного щастя й радости промініє з кожного з них... Хай же втішаються ним поки час, бо щастя — дуже химерна птиця, спурхне та й полетить від них і розвіється з вітром, як облітаючі пелюстки з вишні. В одній бразилійській пісні співається: „Щастя в людини стільки, що води в краплині роси, а смутку — цілий океан".

Ну, треба кінчити фейлетона, а то ще забреду в нову проблематику, філософічну...

Ікер

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Виступ піяністки Люби Жук в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку

П. Люба Жук, яка дебютувала 29-го квітня, належить до останньої наймолодшої ґенерації прибулих з Европи українок - музик. Учениця славетної Любки Колесси, вона дуже швидко акліматизувалася в мист. середовищі Монтреалю, де, викладаючи фортепіян, уперто працювала над собою, готуючись ступити на спокусливий, але небезпечний шлях концертового соліста.

Після успішного турне по Канаді в Оттаві, Монтреалі, Торонті, ми повітали її в Ню Йорку.

Честь і хвала українській дівчині, що вона не загубила і не знівечила свого таланту, цього дійсно великого дарунку від Бога, а в міру своїх сил і можливостей розвинула, зміцнила і, так би мовити, професіоналізувала його. На цьому етапі свого мистецького шляху вона вже починає відходити від залежности надхнення вбік сталого уміння і майстерности, коли не треба чекати надхнення, бо вона вже знає як його притягнути до свого серця і, головне, утримати при собі ці містичні духи. Говорячи про формальний бік тонізму п. Жук, треба передусім відмітити міцний мужній до здивування удар піяністки, що ніби не сполучується з її мініятюрною поставою і суто жіночою її конституцією. Вона також добре володіє співочим звуком, має ніжне туше і читкий не засмарований технічний апарат.

Програму свого речиталю піяністка зложила доцільно і продумано з усіх боків поділивши її на три різноманітні частї: клясики, модерністи, українські композитори, французькі імпресіоністи. Шуберт був представлений „Експромтами" op. 142 та „Музичними моментами" op. 94. Шуман — „Інтермеццою" op. 4, Брамс — „Рапсодією" op. 79, Барток — Сюїтою op. 14, Шампань — „Бразилійським кадрилем", Верниківський — „п'ятьма творами без назви", Нижанківський — „Спомином", Фоменко — „Двома прелюдами", Дебюссі — „Відблисками на воді" та „Врамою до виноградника".

Програма вимагала неабиякої попередньої праці, але п. Жук дала собі з нею раду якнайкраще, зогрівши її сердечним теплом і технічно виконавши її бездоганно в кращих піяністичних традиціях.

Дуже приємно було авторові цих рядків почути деякі свої твори, виконані п. Жук прямо таки блискуче.

Але не можу не скористатися зі свого останнього права, права живого ще композитора і не зробити одне зауваження. П. Жук взяла до виконання два моїх цілком протилежних один одному прелюди.

В першім, що вона виконувала (Ес-дур), я намагався намалювати гру кольорів. Це весняне сонячне світло на воді, пересвисти птахів, бурмотіння весняних струмочків і т. д. — Це піяністка дуже добре зрозуміла і відчула, створивши прозорий акварельний малюнок, де через підкреслення піяністкою капрічіозного характеру і вживання темпо рубато все було цілком логічно, свіже, переконливе і чарівне. Я навіть і сам не уявляв собі того, що цей прелюд може так чудово і прозоро прозвучати.

Зате другий прелюд має зовсім інший характер. Він навпаки позбавлений будь-якої зовнішньо імпресіоністичної гри кольорів. В ньому я намагався підкреслити драматичну суворість, і трагічність самотнього духа з гіркими, деколи, посмішками.

На мою думку його треба виконувати в якомусь тяжкуватому пезанте, суворо дотримуючись метра і ритма, щоб зберегти відповідний характер.

Та з рештою може я і сам помиляюсь; хотів в музиці сказати одне, а сказав друге.

Мушу повторити, що і цей прелюд виконала піяністка прекрасно, чітко, тільки трохи в легковажному тлумаченні, на що він не був розрахований.

Але вся ця вище згадана характеристика цього прилюду вже відноситься до абстрактних авторських уявлень і тому, мабуть, дуже суб'єктивна.

Закінчуючи, мушу з радістю констатувати, що п. Жук мала безперечно великий і заслужений успіх.

Але, мабуть, така вже доля всіх дебютантів, яких ще не встигли пізнати, що публіка дуже обережно приходить на їхні перші концерти потім жалкуючи, що не прийшли.

Та якісний успіх, який іноді буває багато сильніший від кількісного, — був повний.

Авдиторія, все ж таки було понад сто людей, сердечно і приязно приймала виступ милого гостя з Канади і нагороджувала його вдячними бурхливими оплесками і квітами.

Закінчила Люба Жук за вимогами авдиторії двома чарівними надддатками Барвінського — (пісня) та Якименка (колискова), після чого в горішній залі клюбу в тісному оточенні концертантка за чайком розповідала про свою працю і про пляни на майбутнє, знайомлячись з новими прихильниками.

Сподіваємося в скорому часі на другий приїзд пані Жук до Ню Йорку.

Микола Фоменко

Програма концерту Люби Жук відповідальна і велика, показала різні стилі і жанри, починаючи від Шуберта і через імпресіоністів Дебюсі і Равеля, як до сучасних українських композиторів.

Два відділи програми були побудовані без претенсії подати клясичну музику окремо від нової, і тому, мабуть, слухалися легко і з інтересом.

У першому відділі найліпше звучали твори Шуберта та рапсодія Брамса. Сюїта Бартока не є характерна для нього, бо належить до його „молодих" композицій.

Цікава „Ревері" Нижанківського добре зроблена піяністично і емоційна, на жаль не має незалежного стилю і є під впливом Чайковського і, може, Шопена. П'ять п'єс Верниківського добре задумані, але холодні й сухі; вони є прикладом раціоналістичної методи писання музики. Вкінці були дві прелюдії Фоменка.

Піяністка Люба Жук має певний талант, як солістка, має досвід і рутину. Її піяністична школа наближається до німецької у дусі Маєрмара або Шлезінґера. Сміливий удар, експресія і мелодія поруч з емоційністю — це якісні гри молодої піяністки. На жаль у програмі був „забутий" Шопен і ми не мали нагоди почути, якби п. Люба Жук „проспівала" його Ноктюрн або Баляду. Властне про її звук „кантабіле" ми знаємо ще мало.

У другому відділі ми мали приємність прослухати „Інтермецці" Шумана, п'єси французьких імпресіоністів Равеля і Дебюсі і „Кадріль" якогось бразилійського композитора. Твори Шумана звучали добре. Так само і збоку чистого піянізму Шуман і Брамс звучали найліпше.

З творів Дебюсі мені більш подобалося виконання другої п'єси, перша „Відображення у воді". мені здається, вимагає спеціяльної, „рафінованої" педалізації.

В цілому концерт зробив дуже добре враження, і її гра знайшла щирий відгук у слухачів, які тепло приймали нашу гостю і нагороджували її оплесками і квітами.

Піяністка виконала дві композиції на „біс".

Професор Володимир Грудин

Спорт

УСК — ЛИТОВСЬКИЙ С. К. 5:1.

Ню Йорк, 30-го квітня. — Сподівання, що литовці без більшого зусилля дадуть себе легко „розложити", не сповнилися. Бо у першій півгрі УСК, хоч у союзі із сильним вітром, ледве спромігся на 1:0. Були це, так би мовити, престижеві змагання, бо від їхнього висліду залежало: бути або не бути УСК-ові в „оберлізі". Тому в другій півгрі УСК серйозно забрався до діла і хоч уже проти вітру, таки вповні „розложив" противника. Його обборона, вимучена у першій половині гри, не змогла дати собі ради із нападом УСК-у, що у складі Робертсон - Чижович - Персі - Вітюк (Бел) - Франц, заграв ці останні мистецькі змагання сезону дійсно по-мистецьки. Надзвичайно подобався Синлик, який прецизними подачами будував цілу гру. Оборона, Шевчишин - Підгорецький, як звичайно певна. Як вже вгорі згадано, ці змагання закінчили серію цьогорічного сезону, що у висліді принесли УСК-ові мистецтво 1-шої Ліги Німецько-Американської Обер Ліги. По закінченні змагань наймений дорісг УСК-у Юрчик Сєрант і Оля Гірняк та Юрчик Гірняк і Оля Кудрик, передали українській команді китиці квітів як знак признання за її осяги від управи УСК-у та численних прихильників нашого Клюбу.

Іван Сєрант

УСК ВХОДИТЬ ДО НАЙВИЩОЇ КЛЯСИ НІМ. АМ. ФУТБ. ЛІҐИ

Український Спортовий Клюб, Ню Йорк, закінчив перемогою над Литовським СК у відношенні 5:1 один зі своїх найуспішніших футбольних сезонів у 12-ти роках свого існування. Футбольна команда УСК-у здобула в п'ятому році чор в Німецькій Американській Футбольній Лізі чемпіонат її Першої Дивізії й аванс до найвищої кляси, т. зв. „Великої Десятки" цієї Ліґи.

Цей осяг наших футболістів можна вважати після чемпіонату ЗДА, що його здобули юнаки УСК-у в попередньому році, та набуття власного спортового майдану, третім справді великим успіхом українських спортовців Ню Йорку. А мав їх УСК — багато більше. Футболісти УСК-у були вже чемпіонами СУАСТ Схід, чемпіонами Національної Футбольної Ліґи, Футбольної Ліґи Східнього Дистрикту та навіть в одному з попередніх років чемпіонами своєї кляси Німецько - Американської Ліґи. В додатку до цього майже щорічні чемпіонати Ліґи Футбольних команд юнаків УСК-у свідчать про належну опіку і працю Клюбу над доростом. Діяльність ланок відбиванки, столової ситківки і інших дає справжній образ великої корисної праці УСК-у серед нашої молоді.

З нагоди успішного закінчення дванадцятого року існування УСК-у належаться йому щирі ґратуляції і побажання дальшого росту і розвитку. За таку прикладну працю цей Клюб заслуговує вповні на піддержку широких кругів нашого громадянства метрополії, і моральну і матеріяльну, яка дуже потрібна УСК-ові для сплати довгу за закуплений спортовий майдан.

(в. с.)

● **Крайове Товариство для поборювання туберкульози** звернулося з просьбою до батьків, учителів і лікарів, щоб остерігали молодь про те, що куріння цигарок може спричинювати недугу пістряка легенів. Рада цього товариства занепокоєна тим, що збільшується число тих, які є курцями і вмирають від недуги пістряка легенів.

● **Автомобільний Клюб Ню Йорку** звернувся до посадника Роберта Ваґнера, щоб далі не відкладав зарядження про те, щоб Третя і Лексінґтон евеню належали до тих вулиць, по яких автовий рух відбувається тільки в один бік, бо це влегшить автову комунікацію і зменшить число нещасливих випадків.

Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує Наукове Засідання Книгознавчої Секції УВАН у ЗДА з доповіддю проф. Володимира Дорошенка: п. н. „З кола знайомих Шевченка. Отець Юхим Ботвиновський". Засідання відбудеться в неділю 8-го травня ц. р., о 7-ій годині веч., в приміщенні Академії: 11½ Вест 26 вул., Ню Йорк.

Керівництво Секції.

В П'ЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
Моєї Найдорожчої і Незабутньої МАМИ,
бл. п. Параскевії ПЕЛЕХ

ЯК НА СПОМИН — В ДЕНЬ МАМИ

Це була справжня мама

відправиться
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в СЕРЕДУ, 25-го ТРАВНЯ 1960 року
в год. 8:00 ранку
в каплиці церкви св. ЮРА — в НЮ ЙОРКУ,
на яку запрошує Рідню та Знайомих
син — РОМАН
Ню Йорк, Н. Й.